

Дослідник зазначив, що найбільша різниця між "галицькою правописом" і "українською" зводиться до двох випадків:

1. Написання зворотного займенника ся разом із дієсловом.
2. Написання та розрізнення твердого і м'якого і.

В.Гнатюк заперечував думку українських письменників про те, що 3 млн. галичан повинні слідувати мові 30 млн. українців із Наддніпряни. Вчений наголошував, що "мова і правопис не усталюються у жадній літературі загальним голосованєм, ані більшостями, лише незначним числом одиниць і розумом та науковими розслідами" /стаття В.Гнатюка "Чи розрізняти в нашій правописи тверде й м'яке І?" /.

Аналізуючи "Найновіші правила українського правопису", які видала Всеукраїнська Академія Наук у Києві в 1921 р., і порівнюючи їх з правописом НГШ, В.Гнатюк підкреслював, що між ними залишилися "тільки незначні і другорядні різниці". У рецензії вчений знову висунув пропозицію, щоб науковці, письменники та педагоги зі всіх українських земель зійшлися разом на конференцію і уклали правила правопису, які б стали обов'язковою нормою на всій території України.

В умовах становлення спільних норм українського правопису наукові праці В.Гнатюка стали важливим внеском у мовну дискусію, а, отже і у вироблення єдиної норми, тому потребують детальнішого вивчення.

НАТАЛІЯ ПАРАСИН

/ Львівський університет /

РЕФЛЕКСАЦІЯ МОВОЗНАВЧИХ ПРОБЛЕМ У РЕЦЕНЗІЯХ

В.ГНАТЮКА

Рецензії виступають однією з граней науково-естетичного відношення діяча до аналізованих проблем.

Мовознавчі оцінки В.Гнатюка є закономірним продовженням його наукових студій. В основному вони стосуються тих проблем, які більш детально були розроблені ним у спеціальних працях-діалектології, лексикографії і правопису.

Діалектологічні рецензії В.Гнатюка присвячені аналізу праць Олафа Брока. Спільність наукових мовознавчих зацікавлень і один і той же об'єкт дослідження - угороруські говірки - дав можливість В.Гнатюку розширити свої думки, висловлені у працях "Русини Пряшівської єпархії і їх говори", "Чи бачванський говір словацький?" та ін. Головним моментом зауважень дослідника є наголошування на необхідності детального вивчення діалектів, особливо тих говорів, які розвинулися на міжмовній межі. Оцінюючи праці свого колеги дуже високо, В.Гнатюк відзначив їх позитивні риси: повноту і детальність матеріалу, точність запису, досконалість морфологічних, синтаксичних і лексичних характеристик, детальність, інколи, на думку дослідника, навіть надмірна, фонологічних висновків.

Особливої ваги надавав учений тому факту, що О.Брок "перший старався підтягнути нюанси /фонетичні - Н.П./ руської мови під рубрики наукової фонетики".

Разом з тим короткий огляд праць норвезького дослідника давав змогу В.Гнатюку висловити свій погляд на окремі явища і аргументувати її. Це стосується у даному випадку питання про первинну основу окремих говірок так званої Угорської Русі і національної приналежності їх носіїв.

Синтез власних діалектологічних досліджень і опрацювання цих же питань іншими вченими був теоретичною базою для широких наукових узагальнень В.Гнатюка.

Бурхливий розвиток лексикографії у другій половині XIX - на початку XX століть знайшов своє відображення у науковій діяль-

ності В.Гнатюка. Його рецензії стосуються різних аспектів словникарства - навчально-перекладних праць, словників іншомовних слів, термінологічних збірок, зібрань словарного матеріалу певної соціальної групи. У замітках опрацьовуються як загальні питання розвитку лексикографії у руслі еволюції української мови, так і окремі часткові проблеми: методика словникової справи, необхідність окремих лексикографічних досліджень і т.ін.

Значна частина мовознавчої спадщини В.Гнатюка присвячена питанням українського правопису, становлення норм якого супроводжувалось на Україні особливо гострими дискусіями. Рецензії дозволяли досліднику, зіставляючи різні погляди на дану проблему, виявити своє бачення окремих спірних правописних проблем.

Рецензії, привертаючи увагу громадськості до порушених питань, спонукали до їх всебічного аналізу і конкретизували, а часом і розширювали або висвітлювали наукову концепцію автора.

ЛІЛІЯ НЕВІДОМСЬКА

/Тернопільський педінститут/

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОДИФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ ТА ПРАВОПИСУ В.ГНАТЮКОМ

Творча спадщина визначного українського філолога і етнографа В.Гнатюка засвідчує його постійний і досить широкий інтерес до мовознавчої проблематики. Праці вченого, присвячені питанням унормування української літературної мови та правопису, привертають увагу дослідників у двох аспектах. По-перше, ці роботи містять цікавий конкретний матеріал, який відображає певні особливості процесу становлення єдиних загальноукраїнських норм. По-друге, вони дозволяють виявити ті основні засади, на які спирався В.Гнатюк, обстоюючи ті чи інші мовно-правописні норми. Хоча теоретич-